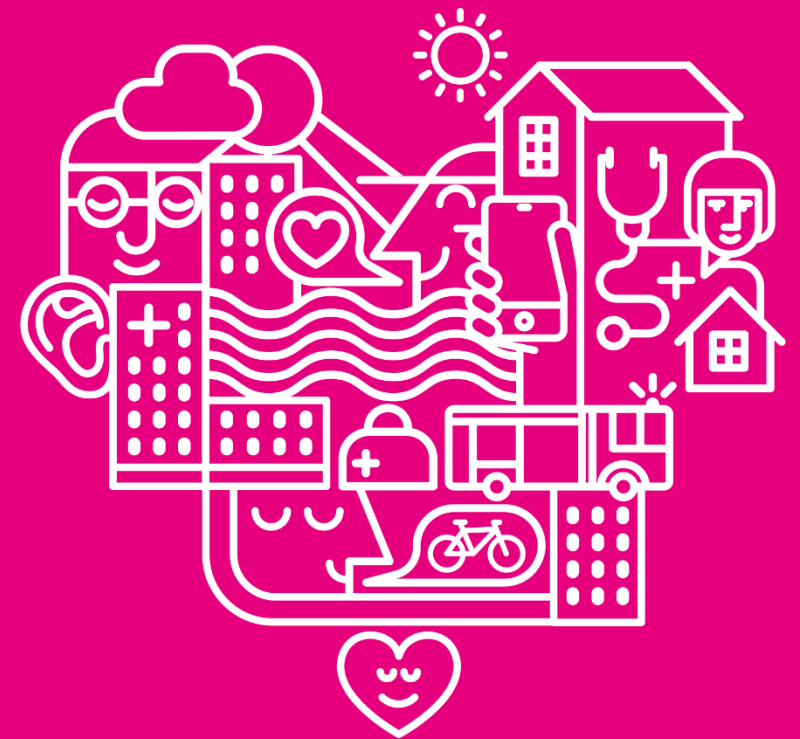


En jämställd och likvärdig delaktighet

Delaktighetsprogram för Vanda och Kervo välfärdsområde 2023–2025



Vantaan ja Keravan hyvinvointialue



Innehåll



1. Delaktighetsprogram

1. Inledning
2. En jämställd och likvärdig delaktighet
3. Jämställdhet och likabehandling som begrepp
4. Definitionen av delaktighet
5. Delaktighetens delområden
6. Delaktighetens målgrupper
7. Lagstiftningen som styr delaktigheten
8. Program och dokument som verkar i bakgrunden för delaktighetsprogrammet
9. Velfärdsområdesstrategin och förvaltningsstadgan
10. Organen i velfärdsområdet
11. Nämnden för närdemokrati och delaktighet
12. Påverkansorgan
13. Utarbetnings- och beslutsprocessen för delaktighetsprogrammet
14. Styrning och samordning av delaktigheten
15. Nuläget för delaktigheten i Vanda och Kervo social- och hälsovårdstjänster
16. Erfarenhetsexpertverksamhet
17. Exempel på verktyg för delaktighet
18. Uppföljning och utvärdering av delaktighetsprogrammet

2. Mål, åtgärder och mätare för delaktighetsprogrammet

1. Mål: Information erbjuds om möjligheter att delta och påverka
2. Mål: Olika grupper deltar i planeringen av verksamheten
3. Mål: Möjlighet att själv ordna och ta del i verksamheten
4. Mål: Möjlighet att delta i beslutsfattandet
5. Mål: Personalen tar del
6. Mål: Intressegrupper tar del

3. Bakgrundsmaterialet för delaktighetsprogrammet

1. Referensramen och delområdena för delaktigheten
2. Delaktighetsprogrammets bakgrund och verksamhetsmiljöer
3. Utarbetnings- och beslutsprocessen för delaktighetsprogrammet

Källor:





1. Inledning

Vanda och Kervo välfärdsområdes **delaktighetsprogram är en handling som godkänts av välfärdsområdesfullmäktige**, i vilken behandlas möjligheterna för områdets invånare, de som använder tjänsterna, personalen och intressegrupperna att delta och påverka, samt hur dessa möjligheter kan främjas. I delaktighetsprogrammet sätts prioriteringsområden och mål för varje fullmäktigeperiod med hänsyn till välfärdsområdets strategi. Dessutom skrivs i programmet åtgärder och mätare som främjar delaktigheten till stöd för uppföljning och bedömning. Delaktighetsprogrammet är ett dokument som verkställer strategin.

Delaktighetsprogrammet bedöms och uppdateras alltid vid fullmäktigeperiodens skifte. Det delaktighetsarbete som genomförs i välfärdsområdet styrs av flera lagar, social- och hälsovårdssektorns riksomfattande etiska delegationens värden och etiska anvisningar samt välfärdsområdets förvaltningsstadga och strategi.

Närmare beskrivningar om ansvar, tidtabeller och åtgärder enligt målgrupp fastställs i delaktighetsplaner för de enskilda sektorerna: Sektor för tjänster för barn, unga och familjer; Sektor för vuxensocialarbete och funktionshinderservice; Sektor för äldre-service; Sektor för hälsovårdstjänster; Sektor för räddningsväsendets tjänster





2. En jämställd och likvärdig delaktighet

Temat som styr Vanda och Kervo välfärdsområdes delaktighetsprogram 2023–2025 är **en jämställd och likvärdig delaktighet**. Temat valdes på basis av verkstäder för invånare, intressegrupper, personal och nämnden för närdemokrati och delaktighet, samt nationella och regionala program och dokument som påverkar i bakgrunden.

En jämställd och likvärdig delaktighet innebär att delaktighet är allas sak och upplevelsen av delaktighet tillhör alla. Varje invånare, klient, arbetstagare och representant för intressegrupper på välfärdsområdet har rätt att delta i och påverka välfärdsområdets ärenden.

- Välfärdsområdets beslutsfattande och deltagande i det är jämlikt och inkluderande
- Deltagandet är enkelt och tydligt
- I området förstärks möjligheterna för personer i utsatta situationer samt personer som tillhör olika språkliga och kulturella minoriteter att delta och påverka
- Delaktigheten främjas på ett mångsidigt sätt genom många kanaler, med hjälp av en lättförståelig och tillgänglig kommunikation
- Redskap och medel för delaktigheten förs närmare välfärdsområdets invånare, klienter, arbetstagare samt intressegrupper.
- Välfärdsområdet har fungerande strukturer som stöder delaktigheten
- Delaktigheten främjas på ett planmässigt sätt i samarbete med städer, organisationer och andra partners





3. Jämställdhet och likabehandling som begrepp

Jämställdhet

- I Finland föreskriver jämställdhetslagen (609/1986) om jämställdheten mellan kvinnor och män, med syftet att förebygga diskriminering på grund av kön. Syftet med lagen är också att förbättra kvinnans ställning särskilt i arbetslivet samt att förhindra diskriminering på grund av könsidentitet eller könsuttryck.
- Enligt jämställdhetslagen ska jämställdheten främjas på ett målinriktat och planmässigt sätt av olika myndigheter, arbetsgivare, utbildningsanordnare och läroanstalter.
- I Finland har regeringen sin egen jämställdhetsenhet som samordnar jämställdhetspolitiken på statlig nivå. Delegationen för jämställdhetsärenden fungerar som rådgivare, och uppgiften att övervaka att jämställdhetslagen iakttas åligger jämställdhetsombudsmannen.
- Enligt delegationen för jämställdhetsärenden omfattar jämställdheten mellan könen jämställda rättigheter och möjligheter för olika kön samt jämställdhet i resultat, vilken kan synas till exempel i att beslutsfattandet är rättvist för alla kön.



Likabehandling

- Syftet med diskrimineringslagen (1325/2014) är att främja likabehandling och förebygga diskriminering. I Finland har myndigheter, utbildningsanordnare och arbetsgivare skyldighet att främja likabehandling.
- Enligt lagen får ingen diskrimineras på grund av ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person.
- Rättvisa i samhället innebär att faktorer gällande individuella personer inte ska påverka utbildnings- eller arbetsmöjligheter samt användningen av olika tjänster. Enligt jämlikhetsprincipen i grundlagen (731/1999) är alla lika inför lagen.





4. Definitionen av delaktighet

Delaktighet har inte ett etablerat begrepp, eftersom som en definition är den bred och mångtydig. Delaktighet som ett begrepp omfattar lycklighet, främjande av ett bra liv och minskande av ojämlikhet.

Delaktighet kan betraktas genom levnadsstandard, tillfredsställda behov och självförverkligande. Delaktighet kan ses särskilt som individens erfarenhet, delande av uppskattning samt välbefinnande i förhållande till andra människor. Delaktighet kan då uppfattas vara ett grundläggande behov i människans utveckling.

Delaktighet kan uppfattas som **engagemang** (eng. *involvement*) eller **samhörighet** (eng. *belonging*). I delaktighet tillhör också **deltagande** (eng. *participation*) och **påverkan** (eng. *representation*).

Upplevelsen av delaktighet har visats öka välbefinnande, trygghetskänsla samt tro i framtiden och i de egna möjligheterna. Genom främjande av delaktigheten eftersträvas att ojämlikhet, fattigdom och utslagning minskar.

DELAKTIGHET I DET EGNA LIVET

Möjligheten att leva ett liv som ser ut som människan själv och bestämma själv vilka tjänster eller funktioner man tar del i.

DELAKTIGHET UTIFRÅN DET ALLMÄNNA GODA

Möjlighet att delta och njuta av det allmänna goda samt möjlighet att göra saker tillsammans med andra.

DELAKTIGHET I SAMFUND OCH PÅVERKANSPROCESSER

Möjlighet att påverka de ärenden som är viktiga för en och få stöd i det samt möjlighet att tillhöra olika samfund som har betydelse för en själv.





5. Delaktighetens delområden

Informationsdelaktighet	Planeringsdelaktighet	Verksamhetsdelaktighet	Beslutsdelaktighet
Kundens/servicetagarens rättighet att få information om tjänsterna och tillgången till dem. Det viktiga är tillgången till information, hörande av kunden och rätten att på ett lättillgängligt sätt få informationen som rör den egna tjänsten. Informationsdelaktighet är en förutsättning för att kunden kan delta i ärenden och beslut som gäller hen. Informationen om hur man söker sig till tjänster och servicesystemet ska vara lättförståelig och lättillgänglig.	Kundens möjlighet att få information om den egna tjänsten och allmänt om servicesystemet samt möjlighet att delta i planeringsprocesser. Möjlighet att påverka planeringen av sådan verksamhet som gäller invånaren och kunden själv samt att uttrycka sina egna åsikter med hjälp av olika enkäter, invånarråd och gemensam utveckling. Det viktiga är att utnyttja kundens expertis och förstå den på strukturell nivå, som en del av planeringsprocesserna.	Kundens möjlighet att själv fungera, delta och ordna verksamhet av olika slag i den egna miljön. Uppfylloingen av verksamhetsdelaktighet förutsätter verkliga verksamhetsmöjligheter samt tillgänglighet. I verksamhetsdelaktigheten betonas den sociala synpunkten, eftersom människan definierar sig själv genom sociala förhållanden, och känslan av delaktighet är möjlig genom verksamhet med andra.	Kundens möjlighet att besluta om tjänster som gäller kunden själv eller en större grupp. Kundens delaktighet och den information och erfarenhet som skapas genom den beaktas i strukturerna. I social- och hälsovårdstjänster syns beslutsdelaktigheten särskilt i kundens rätt att delta i diskussionen och beslutsfattandet om ärenden som gäller kunden själv och hens vård.



6. Delaktighetens målgrupper

Invånardelaktighet	Kunddelaktighet	Personalens delaktighet	Intressegruppers delaktighet
Invånardelaktighet innebär den rätt som en person inom området har att delta och påverka beslutsfattandet samt tjänsterna inom området i fråga. Information om möjligheter att delta samt beslut och åtgärder som följer deltagandet tillhör invånarens rättigheter. Enligt 2 § i Finlands grundlag har medborgare rätt att ta del och påverka utvecklingen av samhället och livsmiljön. Enligt lagen om välfärdsområden ska välfärdsområdesfullmäktige trygga rätten för invånare och de som använder tjänster att delta i och påverka välfärdsområdets verksamhet med hjälp av mångsidiga och effektiva medel.	Med kunddelaktighet avses möjligheter för de personer som använder tjänster att delta och påverka den egna tjänsten och utöver det mer omfattande planeringen, utvecklingen, genomförandet samt utvärderingen. Kunddelaktigheten är ett mål i sig själv, men även ett sätt att främja tjänsternas kvalitet och likabehandlingen. Kunddelaktighet skiljer sig från kundorientering särskilt så att kundens egen erfarenhet betonas, medan i kundorientering betonas mer serviceleverantörens synpunkt.	Personalens delaktighet omfattar personalens möjligheter att ta del och påverka samt rollen i att främja delaktigheten bland invånare och kunder. Personalens välbefinnande och trivsel i arbetet tillhör först och främst välfärdsområdets personaltjänster, och personalens möjligheter att delta och påverka utvecklas i samarbete med välfärdsområdets personaltjänster.	Intressegruppers delaktighet granskas i detta program särskilt vad gäller organisationer, eftersom välfärdsområdena enligt lagen är skyldiga att främja organisationernas verksamhetsförutsättningar och möjligheter att påverka. Organisationer har en dubbelroll i delaktighetsprogrammet: utöver främjandet av de egna möjligheterna att delta och påverka fungerar de också som välfärdsområdets partners i främjandet av invånarnas och kundernas delaktighet. Övriga intressegrupper, som kommuner, församlingar, föreningar, läroanstalter och företag, fungerar även som partners för att främja kund- och invånardelaktigheten.





7. Lagstiftningen som styr delaktigheten

Finlands grundlag 731/1999

I Finlands grundlag har föreskrivits om individens rätt att ta del i och påverka utvecklingen av samhället och livsmiljön. Dessa rättigheter tillhör demokratin. Enligt lagen får ingen diskrimineras på grund av ålder, kön, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, funktionsnedsättning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person. Varje medborgare som har fyllt 18 år har rätt att rösta i statliga val och folkomröstningar.

[Finlands grundlag 731/1999](#)

Lagen om välfärdsområden 611/2021

Enligt lagen om välfärdsområden har invånare och de som använder välfärdsområdets tjänster rätt att delta i och påverka välfärdsområdets verksamhet. Välfärdsområdesfullmäktige ska sörja för mångsidiga och effektiva möjligheter och sätt att delta och påverka. Dessutom har varje person som fyllt 18 år rätt att rösta i områdesvalet för det område i vilket hens hemkommun befinner sig. Välfärdsområdets medlemmar har också rätt att komma med initiativ i frågor som gäller välfärdsområdets verksamhet.

[Lagen om välfärdsområden 611/2021](#)

Övriga lagar som verkar i bakgrunden

Utöver grundlagen och lagen om välfärdsområden styr följande lagar och författningar hur rätten att ta del och påverka uppfylls för medborgare och de som använder tjänsten:

[Lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda 519/1977](#)

[Lagen om patientens ställning och rättigheter 785/1992](#)

[Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården 812/2000](#)

[Lagen om ordnande av social- och hälsovård 612/2021](#)

[Lagen om service och stöd på grund av handikapp 380/1987](#)

[Socialvårdslagen 1301/2014](#)

[Hälso- och sjukvårdslagen 1326/2010](#)

[Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 27/2016](#)

[Diskrimineringslagen 1325/2014](#)

[Lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män 609/1986](#)

[Tillgänglighetsdirektiv och -krav](#)



7. Program och dokument som verkar i bakgrunden för delaktighetsprogrammet 1/2



Regeringsprogrammet 2019: Ett inkluderande och kunnigt Finland	Det nationella demokratiprogrammet 2025	Den nationella klient- och patientsäkerhetsstrategin 2022–2026	Delaktighetsprogram (Sitra)
I regeringsprogrammet har skrivits in regeringens löften till medborgarna om en förnyad politik, en ny slags växelverkan och sätt för deltagande i dem samt stärkande av demokrati, delaktighet och förtroende. Bland medlen att främja möjligheter att delta och påverka har nämnts åtgärder som följer direkt demokrati, som invånardemokrati, olika råd och fullmäktige som består av medborgare, intervjuer samt medborgarbudget.	Syftet är att främja delaktighet och växelverkan mellan medborgare och förvaltningen genom att stärka delaktigheten och närdemokratin. Demokratiprogrammet innehåller de åtgärder i regeringsprogrammet som berör delaktighet, och fungerar som ett tak för övriga projekt som främjar demokrati och delaktighet. Tyngdpunkterna i demokratiprogrammet: 1) Delaktighet och en ny form av växelverkan 2) Representativ demokrati 3) Direkt demokrati och deltagardemokrati 4) Administrativ öppenhet, hörande och medborgarsamhälle samt 5) Demokrati- och människorättfostran samt de ungas delaktighet	Målet är att främja genomförandet av delaktighet, åtgärder som stärker säkerheten och ledningen av säkerhetskulturen i Finland. Mål som gäller delaktigheten: 1. Tillsammans med klienterna och patienterna 1. Vi ökar delaktighet för att förbättra säkerheten 2. Vi främjar klient- och patientsäkerhetsarbetet i samma takt 3. Klienternas, patienternas och närståendes erfarenheter styr utvecklingen av våra tjänster	Syftet är att stöda välfärdsområdena i att förverkliga rätten för invånarna och de som använder välfärdsområdets tjänster att delta i och påverka välfärdsområdets verksamhet enligt lagen om välfärdsområden (29 §). Sitras delaktighetsprogramms primära fokus är välfärdsområdets invånares rätt att delta i beslutsfattandet. Programmet har utarbetats av Demokratitemagruppen tillsammans med tankesmedjan Demos Helsinki, Gesund Partners och Sitras experter. Demokratitemagruppen grundades på hösten 2021. I den tillhör utöver Sitra även social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, justitieministeriet och Kommunförbundet samt de tjänsteinnehavare som har ansvaret för välfärdsområdesinvånarnas deltagande och demokratin.



7. Program och dokument som verkar i bakgrunden för delaktighetsprogrammet 2/2



Programmet Delaktig i Vanda 2022–2025

Huvudmål:

- 1) Vandaborna upplever delaktighet.
- 2) Vandaborna är nöjda med sina möjligheter till delaktighet och påverkan.
- 3) Röstningsprocenten i Vanda ökar i kommunalvalen.
- 4) Kanalerna för invånarväxelverkan är bekanta.

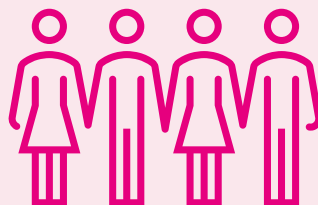
Delmål:

- 1) Vi stärker delaktigheten i områdena
- 2) Vi prövar och utvecklar digitala lösningar för delaktighet
- 3) Vi möts och för deliberativa diskussioner
- 4) Vi stöder tysta gruppers delaktighet
- 5) Ett direkt deltagande kompletterar den representativa delaktigheten

Vanda stads delaktighetsplan för social- och hälsovårdssektorn 2021

Mål:

1. Utveckling av informationsdelaktighet
2. Utveckling av en verksamhetskultur som stöder delaktighet
3. Utvidgning av användningen av Osallistuvantaa.fi – portalen



Kervos stadsstrategi 2021–2025

Delaktighet

Kervo stad fungerar på ett öppet, interaktivt och engagerande sätt. Delaktigheten syns hos oss i mångsidig invånarverksamhet, högklassig kommunikation, möjlighet att påverka och möten. Kervobor uppmuntras till att aktivt skapa verksamhet på eget initiativ. Staden vill fungera som en plattform som gör det möjligt för stadsborna att aktivt skapa verksamhet. Staden stöder gemenskap genom att erbjuda lokaler, rådgivning, handledning och nätverk för invånarnas och sammanslutningarnas bruk.

Strategisk riktlinje: Kervobo i hjärtat

Mål: Upplevelsen av delaktighet stärks bland invånare, samfund och de som gör frivilligarbete i Kervo.



8. Valfärdsområdets strategi och förvaltningsstadga

Välfärdsområdesstrategi

Strategisk aspekt: Vi verkar tillsammans

Invånarnas möjligheter att delta och påverka ska enligt lagen (lagen om välfärdsområden 41 §) tas i beaktande i välfärdsområdets strategi. Områdesfullmäktige fattar beslut om Vanda och Kervo välfärdsområdes delaktighetsarbete i början av år 2023, då fullmäktige behandlar välfärdsområdets delaktighetsprogram. Huvudsyftet med delaktighetsprogrammet är att stärka jämlikt deltagande på lika villkor på välfärdsområdet. Under våren 2023 utarbetas sektorsvisa delaktighetsplaner med mer detaljerade åtgärder, ansvarsområden och tidtabeller för främjande av delaktighet inom tjänsterna.

Mål som gäller delaktigheten:

Invånarna, klienterna, arbetstagarna, påverkansorganen, föreningarna och företagen har olika slags möjligheter att delta i vårt välfärdsområdes verksamhet och utveckling

Förvaltningsstadga

6 § Invånarnas möjligheter att delta

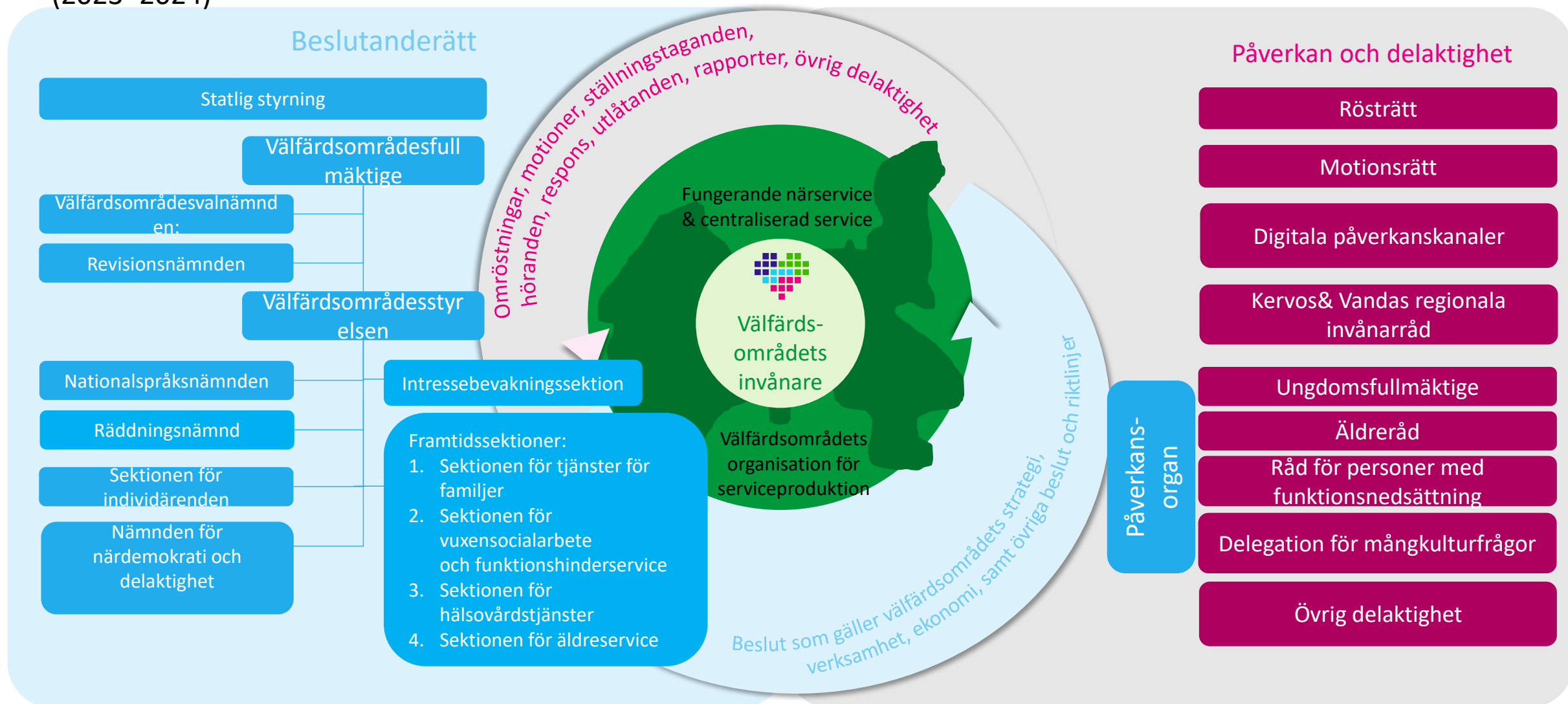
Välfärdsområdets invånare och de som använder välfärdsområdets tjänster har rätt att delta i och påverka välfärdsområdets verksamhet. Valfärdsområdesfullmäktige ska sörja för mångsidiga och effektiva möjligheter och sätt att delta. Sektorerna ska i deras verksamhet på ett planmässigt sätt se till att välfärdsområdets invånare har möjlighet att påverka välfärdsområdets verksamhet i rätt tid och på ett interaktivt sätt.





9. Organen i välfärdsområdet

Målbilden för strukturerna för den politiska beslutanderätten och delaktigheten i Vanda och Kervo välfärdsområde (2023–2024)





10. Nämnden för närдемokrati och delaktighet

De organ som inrättas på välfärdsområdet som inte är lagstadgade har fastställts i välfärdsområdets förvaltningsstadga. På Vanda och Kervo välfärdsområde har grundats en nämnd för närдемokrati och delaktighet, som enligt 25 § i välfärdsområdes förvaltningsstadga har till uppgift att:

- 1) bereda välfärdsområdets delaktighetsprogram
- 2) främja och utveckla invånarnas möjligheter att delta och påverka
- 3) samarbeta med påverkansorgan
- 4) samordna organisationssamarbete
- 5) främja en interaktiv och kundorienterad verksamhet samt gemenskap inom välfärdsområdet
- 6) främja välfärd, hälsa och säkerhet samt
- 7) bereda välfärdsberättelsen och -planen.

Delaktighetsprogrammet utarbetas i nära samarbete med nämnden för närдемokrati och delaktighet, som slutligen bereder programmet för att godkännas i välfärdsområdesfullmäktige.



11. Påverkansorgan



§ 19 Ungdomsfullmäktige	§ 20 Äldreråd	§ 21 Råd för personer med funktionsnedsättning	22 § Delegation för mångkulturfrågor
Ungdomsfullmäktiges uppgift är att representera de unga i välfärdsområdets beslutsfattande och få de ungas röst att bli hörd. Ungdomsfullmäktige tar ställning till frågor som besluts samt gör initiativ och ställningstaganden. Dessutom informerar ungdomsfullmäktige de unga om vad beslutsfattarna gör och hjälper dem att finna olika sätt att påverka. Ungdomsfullmäktige främjar dialogen mellan unga och beslutsfattare, vilket gör det möjligt att unga kan verkligen delta i beslutsprocessen. Ungdomsfullmäktige ordnar även olika evenemang och kampanjer.	Äldrerådets uppgift är att representera äldre personer i välfärdsområdets beslutsfattande och få deras röster hörda. Till rådets uppgifter hör att göra initiativ, ställningstaganden och utlåtanden Äldrerådet ska ha möjlighet att delta i beredningen av planen för välbefinnande för den äldre befolkningen samt i utvärderingen av tjänsternas tillräcklighet och kvalitet.	Rådet för personer med funktionsnedsättning har som uppgift att representera personer med funktionsnedsättning i välfärdsområdets beslutsfattande samt påverka planeringen, beslutsfattandet och uppföljningen i välfärdsområdet. Rådet för personer med funktionsnedsättning har också till uppgift att göra initiativ, utlåtanden och ställningstaganden för att främja att rättigheterna förverkligas för personer med funktionsnedsättning. Rådet för personer med funktionsnedsättning har som mål att personer med funktionsnedsättning tas i beaktande när beslut bereds och när beslut fattas.	Delegationen för mångkulturfrågor har till uppgift att representera personer ur olika språk- och kulturbakgrund i välfärdsområdets beslutsfattande. Delegationens uppgift är att med hjälp av motioner, utlåtanden och ställningstaganden samt genom att delta planeringen, beslutsfattandet och uppföljningen av välfärdsområdet främja att rättigheterna och möjligheterna att påverka förverkligas för personer som tillhör olika språk- och kulturgrupper.



12. Utarbetnings- och beslutsprocessen av delaktighetsprogrammet





13. Styrning och samordning av delaktigheten

Välfärdsområde

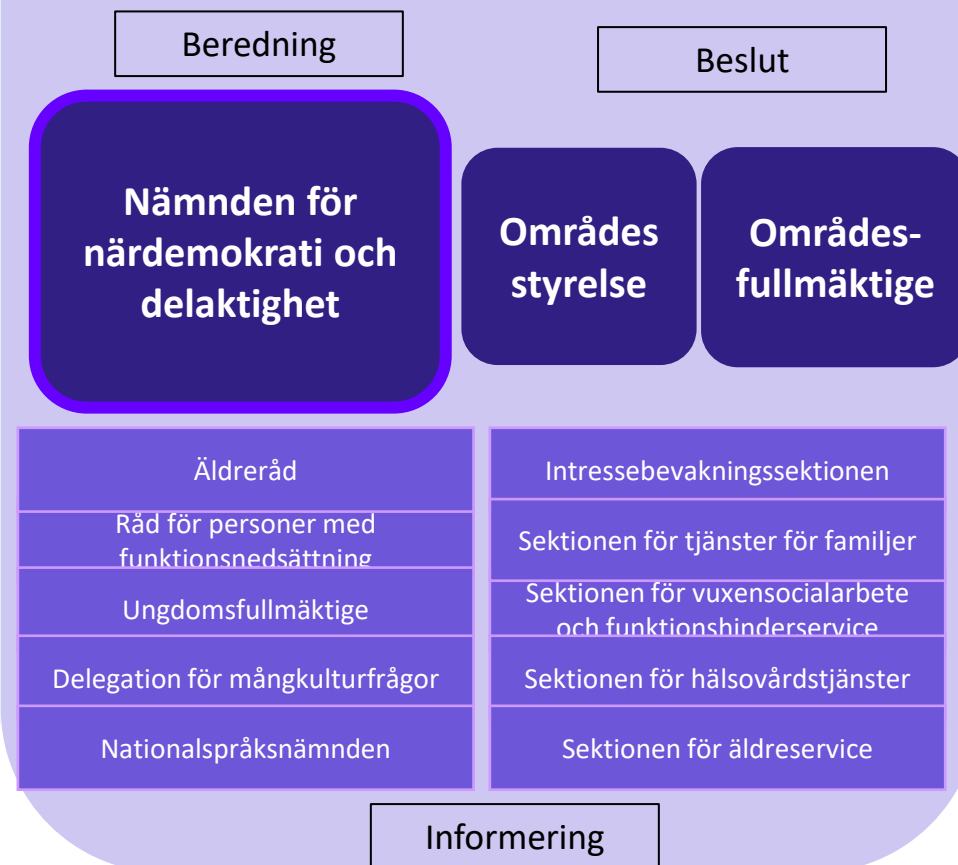
Välfärdsområdets interna



Regionalt samarbete



Politiskt beslutsfattande



Vantaan ja Keravan
hyvinvointialue

Beskrivning i bakgrundsmaterialen i punkt 2.5

14. Förverkligande av delaktigheten i Vanda och Kervo social- och hälsovårdstjänster 2022





15. Erfarenhetsexpertverksamhet

Erfarenhetsexpertverksamhet har utvecklats för att främja kundorientering samt för att utveckla tjänsterna genom att utnyttja kundernas erfarenhetsbaserade kunskap. Erfarenhetsexperten har personlig erfarenhet, till exempel om att vara sjuk eller att vara närstående till någon med sjukdom. Ordet erfarenhetsexpert används om en person som utöver den egna erfarenheten har även gått på en utbildning för att bli erfarenhetsexpert. Det viktigaste är den egna viljan att utveckla tjänster och att hjälpa andra. En erfarenhetsexpert kan till exempel vara handledare inom kamratstödet eller erfarenhetsutbildare, samt ta del i arbetsgrupper. Erfarenhetsexpertis betyder dock inte endast kollegialt stöd i mentalvårdstjänster, utan erfarenheten kan innebära många saker, vilken som helst sjukdom eller användning av social- och hälsovårdstjänster.

Det är viktigt att utnyttja erfarenhetsexpertis i tjänsterna i välfärdsområdet, så att kundens röst blir hörd i planeringen och genomförandet av tjänsterna. Erfarenhetsexpertis kompletterar utvecklingsarbetet och bidrar med erfarenhetsbaserad information om hur väl tjänsterna fungerar. Som bäst kan erfarenhetsexpertis upptäcka utvecklingsobjekt eller fungerande praxis som man annars inte skulle upptäcka, och på så sätt utveckla tjänsterna så att de blir alltmer kundinriktade med beaktande av kostnadseffektiviteten.

Vanda och Kervo välfärdsområde kommer att utnyttja erfarenhetsexpertverksamhet i ordnandet och utvecklingen av tjänster.



16. Exempel på verktyg för delaktighet



Enkäter om kundnöjdhet och responsenkäter

Kundråd och -evenemang

Samutveckling och servicedesign

Grupp- och kamratverksamhet

Erfarenhetsexpertverksamhet

Stödjande av kundens aktörskap och autonomi

Inkluderande dokumentering

Dialogiska metoder i kund- och vårdarbetet

Social rapportering

Organisationssamarbete

Mötesplatser

Samarbete med påverkansorgan

Digitala tjänster

Kommunikation

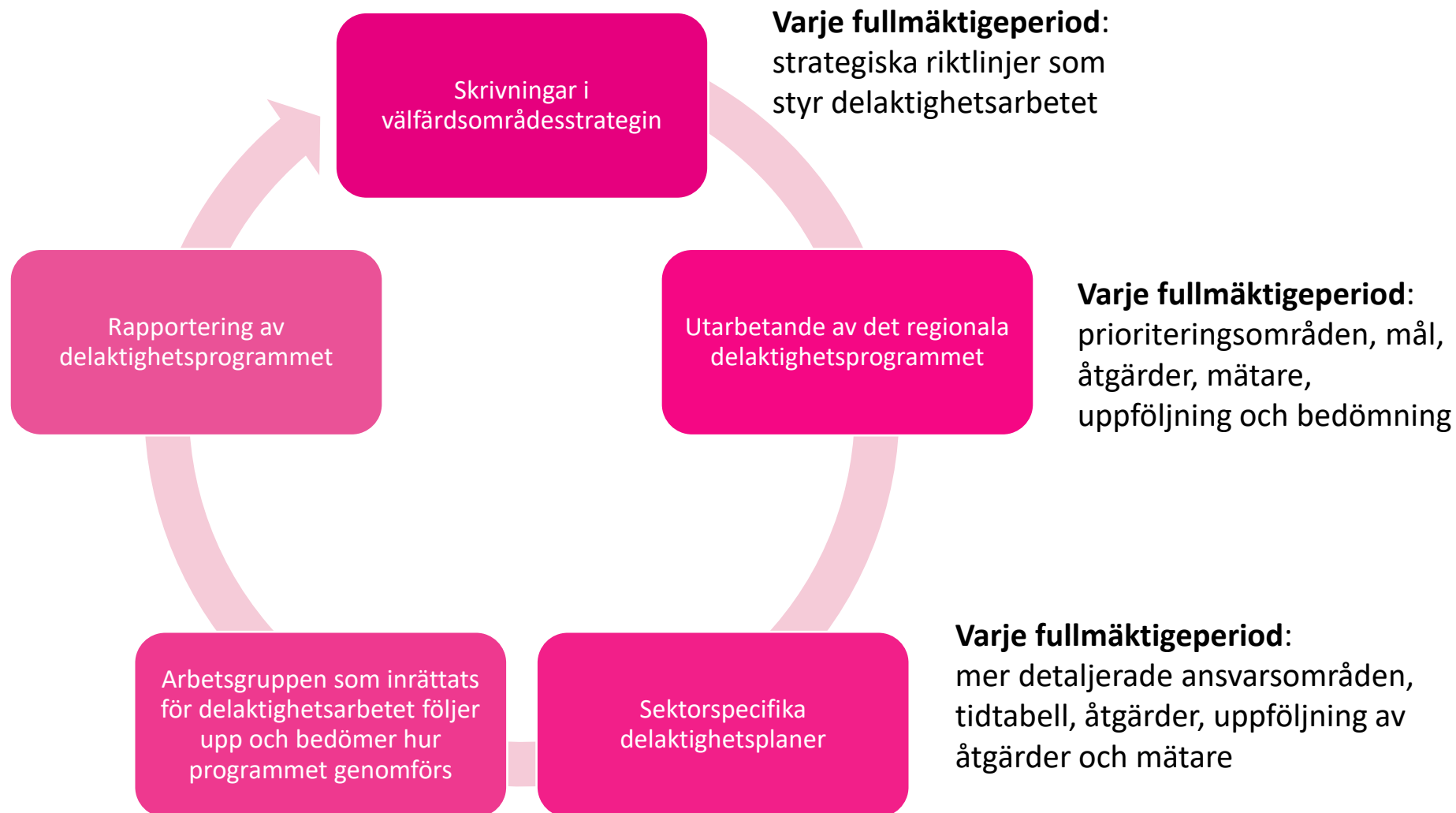
Närdemokrati



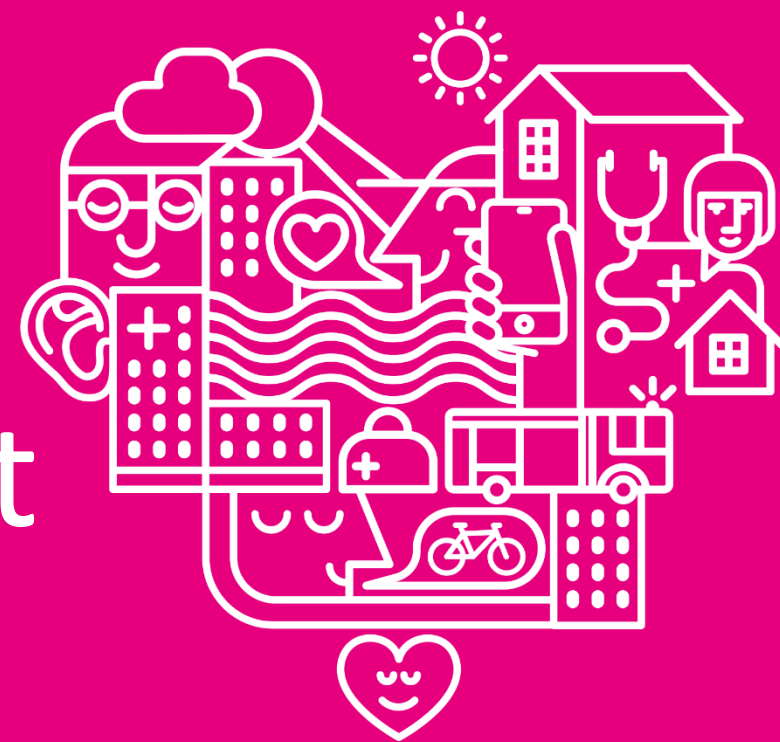
17. Uppföljning och utvärdering av delaktighetsprogrammet



Varje fullmäktigeperiod:
rapportering till
områdesfullmäktige
Årligen:
rapportering till ledningen
samt till nämnden för
när demokrati och
delaktighet



2) Mål, åtgärder och mätare för delaktighetsprogrammet





Mål och mätare för delaktighetsprogrammet

- **MÅL 1:** Vi ger information om möjligheter att delta och påverka genom att utnyttja olika kanaler
- **MÅL 2:** Vi tar med olika grupper i planeringen av välfärdsområdets verksamhet
- **MÅL 3:** Vi främjar möjligheterna att själv ordna och ta del i verksamheten i välfärdsområdet
- **MÅL 4:** Vi möjliggör deltagandet i beslutsfattande som rör en själv och välfärdsområdet
- **MÅL 5:** Välfärdsområdets personal vet, kan och vill ta del i utvecklandet av välfärdsområdet och delaktigheten
- **MÅL 6:** Vi möjliggör tillsammans invånarnas välbefinnande samt intressegruppers deltagande, aktörskap och inflytande





1. Mål: Vi ger information om möjligheter att delta och påverka genom att utnyttja olika kanaler

Åtgärder	Målgrupp	Mätare
1. Velfärdsområdets kommunikationskanaler är tydliga och lättförståeliga	1. Alla målgrupper	Mätare som gäller den egna vården/tjänsten: - Frågor i kundresponsenkäten: "Jag vet hur min vård/tjänst fortsätter" och "Informationen som jag fick om vården / servicen var förståelig" (har fått information, informationen har varit förståelig) Mätare som gäller velfärdsområdet: - Delaktighetsenkät: invånare och kund har fått information om möjligheter att delta och påverka i velfärdsområdet (svarsprocent och hur många personer har fått information, ja/nej 1–5 el.dyl.) Informationen i sektorernas delaktighetsplaner rapporteras som en del av bedömningen och utvecklingen av delaktighetsprogrammet
2. Rådgivning och kundstyrning genomförs på ett kundorienterat och aktuellt sätt	2. Invånare, kunder	
3. I kommunikationen identifieras olika gruppers specialbehov, och information förmedlas genom flera kanaler	3. Alla målgrupper	



2. Mål: Vi tar med olika grupper i planeringen av välfärdsområdets verksamhet

Åtgärder	Målgrupp	Mätare
1. I välfärdsområdet skapas regelbundna strukturer för gemensam utveckling i samarbete med invånare, användare av tjänster, personalen och intressegrupper 2. Kundrespons samlas, behandlas och utnyttjas regelbundet i utvecklandet av verksamheten. En sammanfattning av resultaten finns offentligt tillgänglig. 3. Välfärdsområdet tar mångsidig nytta av erfarenhetsexperter i utvecklingen av verksamheten 4. Invånare och användare av tjänster kan delta i planeringen av välfärdsområdets verksamhet genom invånar- och kundråd	1. Alla målgrupper 2.–4. Invånare, kunder	Mätare som gäller den egna vården/tjänsten: - Fråga i kundresponsenkäten: "Beslut som gäller min vård/mitt ärende fattades tillsammans med mig" (har fattats tillsammans) Mätare som gäller välfärdsområdet: - Genomförande av kundforum och -kvällar, antal och deltagare (även de som inte aktivt är med i organisationens el.dyl. verksamhet) Informationen i sektorernas delaktighetsprogram rapporteras som en del av bedömningen och utvecklingen av delaktighetsprogrammet



3. Mål: Vi främjar möjligheterna att själv ordna och ta del i verksamheten i välfärdsområdet

Åtgärder	Målgrupp	Mätare
1. Kundernas verksamhetsmöjligheter stärks i välfärdsområdets olika serviceenheter 2. Välfärdsområdet har i bruk tillgängliga lokaler för ordnandet av tjänster 3. I välfärdsområdet ordnas invånarforum och -kvällar i samarbete med städerna 4. Välfärdsområdet beviljar understöd för ordnande av verksamhet	1.–3. Invånare, kunder 4. Invånare, kunder, organisationer, övriga intressegrupper	Mätare som gäller välfärdsområdet: - Genomförande av kundforum och -kvällar i samarbete med städerna, antal och deltagare (även de som inte aktivt är med i organisationens el.dyl. verksamhet) - Beloppet på det understöd som delats ut Informationen i sektorernas delaktighetsprogram rapporteras som en del av bedömningen och utvecklingen av delaktighetsprogrammet



4. Mål: Vi möjliggör deltagandet i beslutsfattande som rör en själv och välfärdsområdet

Åtgärder	Målgrupp	Mätare
1. Välfärdsområdets kunder deltar i planeringen och beslutfattandet i fråga om sina egna tjänster 2. Uppdaterad information om välfärdsområdet finns allmänt tillgänglig för alla. 3. En förhandsbedömning av konsekvenserna av beslut (EVA) genomförs planmässigt, och informationen utnyttjas i ledningen 4. I välfärdsområdet genomförs invånarförfrågningar som en del av beredningen av ärenden som beslut fattas om	1. Alla målgrupper 2. Alla målgrupper 3. Kunder 4. Invånare	Mätare som gäller den egna vården/tjänsten: • Fråga i kundresponsenkäten: "Beslut som gäller min vård/mitt ärende fattades tillsammans med mig" (har fattats tillsammans) Mätare som gäller välfärdsområdet: • Röstningsprocenten ökar i välfärdsområdesvalen • Antalet välfärdsområdesmotioner • Påverkansorganens möjligheter att påverka ökar (åtgärder/erfarenhet) • Resultaten av invånarförfrågningar utnyttjas i beslutfattandet Informationen i sektorernas delaktighetsprogram rapporteras som en del av bedömningen och utvecklingen av delaktighetsprogrammet



5. Mål: Velfärdsområdets personal vet, kan och vill ta del i utvecklandet av velfärdsområdet och delaktigheten

Åtgärder	Målgrupp	Mätare
1. Personalens möjligheter att delta och påverka ökas med hjälp av coachande ledarskap 2. Velfärdsområdets interna kommunikationskanaler informerar om personalens möjligheter att delta 3. Velfärdsområdet skapar olika typer och nivåer av delaktighet och påverkan för personalen 4. Personalen blir introducerad och utbildad i delaktighetsarbetet	1.–3. Personalen	- Genomförda åtgärder för att främja delaktigheten - Responsenkät/enkät om personalens belåtenhet och välbefinnande - Introduktionstillfällen och utbildningar för personalen, deltagare, respons

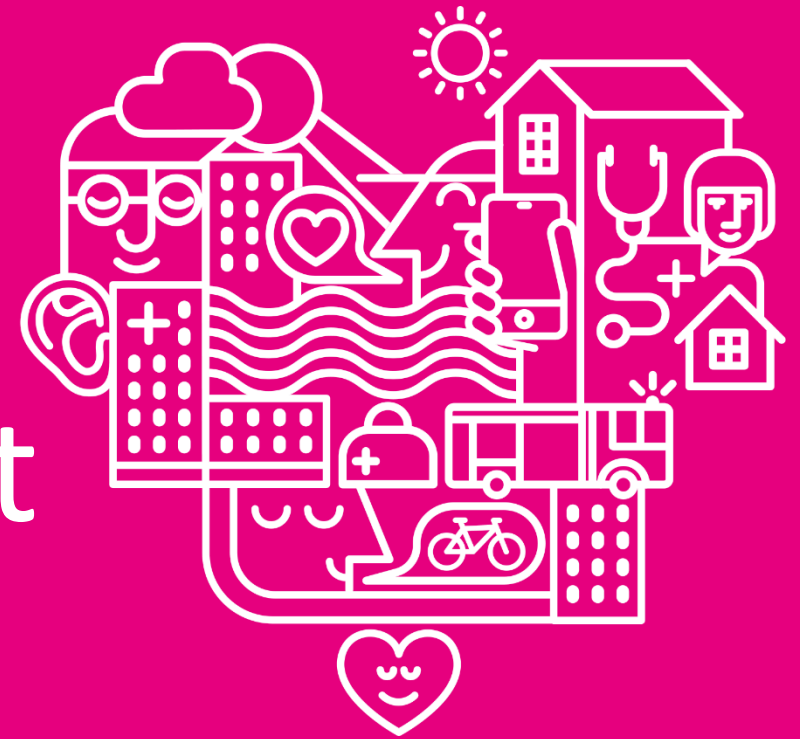


6. Mål: Vi möjliggör tillsammans invånarnas välbefinnande samt intressegruppernas deltagande, aktörskap och inflytande

Åtgärder	Målgrupp	Allmänna mätare
1. För intressegrupper skapas strukturer och mångsidiga sätt att delta i välfärdsområdets verksamhet	1.–3. Alla intressegrupper	• <i>Strukturer och verksamhetsmodeller för samskapande</i> • <i>Antal och beskrivning av verksamhetsmodellerna som utvecklats tillsammans</i> • <i>Planen som utarbetats för samarbete med olika organisationer, planens genomförande</i> • <i>Responsenkät</i> • <i>En</i>
2. Välfärdsområdets tjänster utvecklas tillsammans med intressegrupper		
3. Verksamhetsmodeller för invånar- och kunddelaktighet utvecklas tillsammans med intressegrupper	4. Organisationer	• <i>samarbetsgrupp/delegation/motsvarande för organisationer är verksam före slutet av år 2023.</i> • <i>Effektiviteten av årliga HYTE-förhandlingar.</i>
4. Organisationssamarbete främjas tillsammans i enlighet med den uppgjorda planen		

3) Bakgrundsmaterialet för delaktighetsprogrammet

I denna version finns ytterligare information om delaktighetsprogrammets ämnesområden och bakgrund.





1. Referensramen och delområdena för delaktigheten

1.1 Referensram för delaktigheten

1.2 Delaktighet för personer i utsatta situationer





1.1 Referensram för delaktigheten

Vanda och Kervo välfärdsområdes delaktighetsprogram följer Institutet för hälsa och välfärds referensram för delaktighet, som påverkas av finländska sociolog Erik Allardts välfärdssyn, Amartya Sens och Martha Nussbaums Capabilities Approach-teori, Manfred Max-Neefs modell för mänsklig utveckling samt Aaron Thompsons och Michael Wildavskys teori om kulturell fattigdom.

Erik Allardts välfärdssyn definierar välfärd som ett tillstånd där individens behov blir tillfredsställda. Detta tillstånd kan betraktas genom levnadsstandard (fysiologiska behov, inkomst, boende, sysselsättning, utbildning och hälsa), individens beteende i förhållande till andra människor (individens förhållande till samhället, uppskattning, oersättlighet).

Sens och Nussbaums referensram Capabilities Approach betonar aktörskap. Enligt teorin hindrar fattigdomen människan från att ha frihet att sträva efter saker som individen, gemenskapen och samhället uppskattar. Nussbaum har listat tio faktorer som på någon nivå borde förverkligas i varje individens liv, så att människan kan leva ett liv värt att leva. Regeringen och andra institutioner bör säkra att varje individ har åtminstone rätten till förverkligandet av var och en av de listade faktorerna. Listan innehåller livet i sig, hälsa, integritet, sinnen och fantasi, känslor, förnuft, samvaro och förbindelser med andra människor och arter, lek samt påverkan i den egna livsmiljön.

Manfred Max-Neefs modell för mänsklig utveckling innehåller nio behov: existens, trygghet, känslor, förståelse, deltagande, ledighet, kreativitet, identitet och frihet. Det hur behoven uppenbarar sig har beskrivits genom fyra olika delområden: tillvaro, ägande, handling och interaktion. Till exempel syns behovet till tillvaro i form av fysisk och psykisk hälsa, på ägandenivån som mat, bostad och försörjning, på handlingsnivån som mat, reproduktion, vila och arbete, och på interaktionsnivån i livsmiljöer och andra sociala sammanhang. Behoven är faktorer som påverkar i bakgrunden för mänsklig verksamhet, och deras frånvaro ökar lottlöshet.

Aaron Thompsons och Michael Wildavskys teori om kulturell fattigdom konstaterar att människor har en möjlighet att hantera sina egna behov och resurser. Thompson och Wildavsky betraktar resurshantering ur ett ordnings- och kontrollperspektiv. Ett exempel på ordnad kontroll är representativ demokrati, i vilken valda företrädare kämpar över resurserna av och kontrollen över den offentliga förvaltningen på olika nivåer. Kontrollen över resurser har ökat med hjälp av lokaldemokrati, olika råd samt medborgarinitiativ. Makt och resurser spelar en viktig roll i att trygga tillvaron, vilken enligt Max-Neef är en av de grundläggande behoven i människolivet.





1.2 Delaktighet för personer i utsatta situationer

Enligt Sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertaisuuden käsitteet (2019) avses med utsatt befolkning sådana personer som på grund av faktorer som är utanför deras eget inflytande inte har lika möjligheter jämfört med andra befolkningsgrupper och har en risk att hamna i en ojämlik ställning. Personer i utsatta situationer kan ha en eller flera risker i anslutning till hälsa, utkomst, sociala förhållanden eller levnadsvillkor, och om dessa risker realiseras kan det leda till en samhälleligt svår situation.

Grupper i utsatta situationer kan i enskilda situationer eller tjänster omfatta till exempel barn, äldre, arbetslösa, personer med funktionsnedsättning, långtidssjuka, personer med mentalvårds- och rusmedelproblem samt personer som tillhör olika språk- och kulturgrupper.

Möjligheterna för grupper i utsatta befolkningsgrupper att delta och påverka beaktas i Vanda och Kervo välfärdsområde genom att identifiera dessa grupper på olika servicenivåer och genom att utnyttja metoder för gemensam utveckling i arbetet med invånare, kunder, erfarenhetsexperter, personal och intressegrupper.

Välfärdsområdets understöd för verksamhet som stöder social- och hälsovården riktas till utsatta grupper. Understödstagaren ska göra målgrupper delaktiga i utvecklandet av verksamheten.



2. Delaktighetsprogrammets bakgrund och verksamhetsmiljöer

- 2.1 Delaktighetsprogrammet nationellt
- 2.2 Olika grupperns förväntningar för förverkligandet av delaktigheten
- 2.3 Organen i välfärdsområdet
- 2.4 Påverkansorgan
- 2.5 Styrning och samordning av delaktigheten

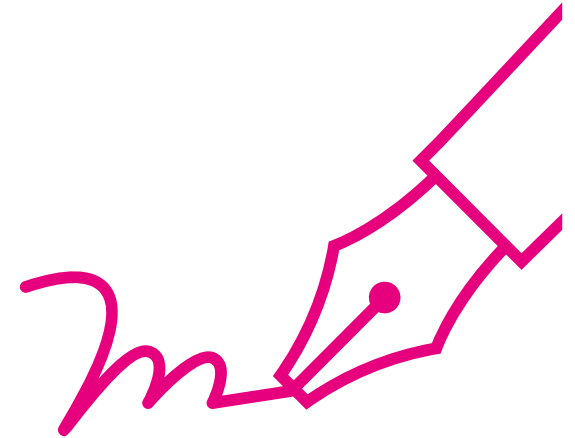




2.1 Delaktighetsprogrammet nationellt

Kommunförbundet och THL har rekommenderat att välfärdsområden utarbetar ett delaktighetsprogram, i vilket finns målen, åtgärderna och resurserna för samt uppföljningen och bedömningen av främjandet av delaktigheten. Programmet hjälper beslutsfattare att förstå hur demokrati och delaktighet kan främjas i den offentliga sektorns verksamhet. Utgångsläget för områdets delaktighet samt prioriteringsområdena och målen i strategin påverkar i bakgrunden för målen och åtgärderna i delaktighetsprogrammet. Vid utarbetandet av delaktighetsprogrammet ska beaktas områdets behov och resurser för att främja delaktigheten.

Kundernas upplevelse av delaktighet kan nyttja aktören inom den offentliga sektorn, både vad gäller främjandet av individens välbefinnande och gemenskapligt deltagande. Ju mer personen känner sig bunden och fäst vid sin omgivning, desto säkrare är det att hen också vill påverka utvecklandet av verksamheten och tjänsterna i området. Invånarens deltagande gör det möjligt att en aktör inom den offentliga sektorn kan öka kundförståelsen samt utveckla tjänster av god kvalitet som svarar på invånarnas behov i rätt tid.



2.2 Olika gruppers förväntningar för förverkligandet av delaktigheten



Material som samlats in från delaktighetsverkstäder under hösten 2021 och som använts i delaktighetsprogrammet.

Centrala förväntningar för kund- och invånardelaktighet	Centrala förväntningar för intressegruppdeltaktighet	Centrala förväntningar för personaldelaktighet
• Förverkligandet av delaktigheten säkras på ett jämställt och likvärdigt sätt; möjliggörande av olika gruppers delaktighet (till exempel barn, äldre, invandrare, närståendevårdare) • Delaktighet möjliggörs på flera nivåer och med ett mångsidigt utbud av åtgärder; ställen och plattformar för deltagande med låg tröskel, direkt och indirekt delaktighet, live och digital • Kommunikationen sker genom flera kanaler på lättläst språk, med beaktande av olika språk- och kulturgrupper • Information delas om välfärdsområdets verksamhet, • områdesfullmäktiges uppgift samt kundernas möjligheter att delta och påverka	• Intressegruppers (organisationer, församlingar, företag, läroanstalter) kunskaper och åsikter utnyttjas i främjandet av kund- och invånardelaktigheten • Vi drar lärdom av intressegruppernas god praxis och förfaranden; intressegrupper tas även med i utbildningen av välfärdsområdets personal • Intressegrupper ombes delta i utvecklingsarbetet i välfärdsområdet; fenomenorienterat gemensamt utvecklande stärks • Nya metoder och (digitala) plattformar skapas för att dela information och för samarbete	• Personalens tillgång till aktuell information säkras, och kommunikationen från personalen till ledningen och vice versa säkerställs • Personalen meddelas om eventuella ändringar utifrån respons och utvecklingsförslag och om betydelsen av delaktighet • Möjligheter och tid för delaktighet säkras; strukturer stöder deltagande i utvecklingsarbetet (t.ex. utvecklingsforum) Man behöver inte delta i utvecklingsarbetet om man inte vill • Personalens möjligheter att påverka det egna arbetet och arbetsgemenskapen utökas; karriärvägar (vertikala och horisontala) utvecklas, man litar på personalens förmåga och expertis att utveckla det egna arbetet





2.3 Organen i välfärdsområdet

Välfärdsområdets högsta beslutande organ är välfärdsområdesfullmäktige, som har ansvaret för välfärdsområdets verksamhet och ekonomi. I områdesvalet väljs 58–89 ledamöter till välfärdsområdesfullmäktige, utgående från varje välfärdsområdes invånarantal. En fullmäktigeperiod är fyra år. Vanda och Kervo välfärdsområdesfullmäktige har 69 ledamöter. Välfärdsområdesstyrelsen ansvarar för ledningen av välfärdsområdets verksamhet, förvaltning och ekonomi, som leds av välfärdsområdesdirektören, som är underställd områdesstyrelsen. Områdesstyrelsen bereder välfärdsområdesstrategin för beslut i områdesfullmäktige. Vanda och Kervo välfärdsområdesstyrelse har 17 ledamöter. Välfärdsområdesstyrelsens ordförande och vice ordförande ska vara fullmäktigeledamöter.

Sektionen för individärenden beslutar i ärenden i vilka en klient har velat begära omprövning av ett tjänsteinnehavarbeslut i ett kollegialt organ. Vanda och Kervo välfärdsområdes sektion för individärenden har sju ledamöter. Revisionsnämnden är ett organ som fullmäktige tillsatt för organiseringen av granskningen av förvaltningen och ekonomin samt för utvärderingen. Vanda och Kervo välfärdsområdes revisionsnämnd har 13 ledamöter. Nationalspråksnämnden är välfärdsområdenas lagstiftliga organ som är direkt underställt områdesfullmäktige och som består av personer som hör till den språkliga minoriteten. Nämnden har till uppgift att utreda, utvärdera och uttala om hur välfärdsområdesfullmäktiges beslut påverkar hur de språkliga rättigheterna tillgodoses i praktiken, utreda, bedöma och fastställa behovet av tjänster för språkliga minoriteter och följa tillgången på tjänsterna och deras kvalitet, lägga fram åtgärdsförslag för välfärdsområdesstyrelsen om hur tjänster som tillhandahålls på minoritetens språk och personalens språkkunskaper kan utvecklas. Vanda och Kervo välfärdsområdes nationalspråksnämnd har sju ledamöter. Räddningsnämnden ansvarar för att styra och utveckla räddningsväsendet i området. Mellersta Nylands räddningsverk har ansvaret för att ordna räddningsväsendet inom både Vanda och Kervo och Mellersta Nylands välfärdsområde. Vanda och Kervo välfärdsområdets räddningsnämnd har 15 ledamöter. Åtta av dem är från Vanda och Kervo välfärdsområde och sju från Mellersta Nylands välfärdsområde.

Områdesvalnämnden har till uppgift att fastställa områdesvalens kandidatnominering samt valresultatet. Vanda och Kervo välfärdsområdes välfärdsområdesvalnämnd har fem ledamöter. Intressebevakningssektionen har ansvaret för välfärdsområdets politiska intressebevakning, gör ställningstaganden och ger utlåtanden i frågor om intressebevakning, samt lägger fram förslag för välfärdsområdesstyrelsen om hur intressebevakningen kan utvecklas, bereder de administrativa och ekonomiska målen för affärsverk, dotterbolag och stiftelser. Vanda och Kervo välfärdsområdes intressebevakningssektion har fem ledamöter. Framtidssektionerna har till uppgift att bland annat följa och förutse utvecklingen av servicebehovet, föreslå lösningar till framtida utmaningar, identifiera ändringar i demografin och servicebehovet, följa tjänsternas kvalitet och verkningsfullhet. Varje framtidssektion i Vanda och Kervo välfärdsområde har 11 ledamöter.

Nämnden för närdemokrati och delaktighet har beskrivits närmare i punkt 10 i delaktighetsprogrammet, och påverkansorganen har beskrivits närmare i punkt 11 i delaktighetsprogrammet samt i punkt 2.4 i bakgrundsmaterialen.





2.4 Påverkansorgan

Lagen om välfärdsområden 611/2021, 32 § Velfärdsområdets påverkansorgan

Velfärdsområdesstyrelsen ska inrätta ett ungdomsfullmäktige för välfärdsområdet eller en motsvarande påverkansgrupp för unga för att garantera den unga befolkningens möjligheter att delta och påverka, ett äldreåd för välfärdsområdet för att garantera den äldre befolkningens möjligheter att delta och påverka och ett råd för personer med funktionsnedsättning för välfärdsområdet för att garantera möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att delta och påverka. Medlemmarna i dessa påverkansorgan ska väljas bland medlemmarna i motsvarande påverkansorgan i de kommuner som hör till välfärdsområdet på så vis att det från varje sådant kommunalt organ väljs minst en representant. Till påverkansorganen kan dessutom väljas andra personer. Velfärdsområdesstyrelsen ska sörja för påverkansorganens verksamhetsförutsättningar.

Påverkansorganen ska ges möjlighet att påverka planering, beredning, genomförande och uppföljning inom olika verksamheter i välfärdsområdet i frågor som är eller som ett påverkansorgan bedömer vara av betydelse för barnen, de unga, de äldre eller personer med funktionsnedsättning och med hänsyn till de tjänster dessa befolkningsgrupper behöver. Påverkansorganen ska också tas med när former för delaktighet och hörande utvecklas i välfärdsområdet.

Förvaltningsstadga för välfärdsområdet 19–22 § Ungdomsfullmäktige, äldreåd, råd för personer med funktionsnedsättning och delegation för mångkulturfrågor

Velfärdsområdesstyrelsen inrättar ungdomsfullmäktige, äldreådet, rådet för personer med funktionsnedsättning samt delegationen för mångkulturfrågor varje fullmäktigeperiod. Enligt 32 § i lagen om välfärdsområden ska medlemmarna i dessa påverkansorgan väljas bland medlemmarna i motsvarande påverkansorgan i de kommuner som hör till välfärdsområdet på så vis att det från varje sådant kommunalt organ väljs minst en representant. Till påverkansorganen kan dessutom väljas andra personer. Velfärdsområdesstyrelsen ska godkänna en verksamhetsstadga för detta påverkansorgan. I verksamhetsstadgan ska bland annat fastställas organets lagstadgade uppgifter, eventuella andra uppgifter, antalet ledamöter och hur de väljs, mandattid, mötes- och verksamhetspraxis, hur ordförande väljs, hur sekreteraruppgifterna sköts, hur verksamhetsplanen uppgörs och verksamhetsberättelsen ges samt hur organet samarbetar med påverkansorgan på kommunnivå.



2.5 Styrning och samordning av delaktigheten

Välfärdsområdets ledningsgrupp svarar för den strategiska ledningen av delaktighetsarbetet inom Vanda och Kervo välfärdsområde. En separat styrgrupp har grundats för att styra och dra riktlinjer för delaktighetsarbetet. Gruppen har till uppgift att säkerställa att delaktighetsarbetet genomförs i praktiken.

En specialsakkunnig har ansvaret för helhetskoordineringen inom välfärdsområdet. Den specialsakkunniga arbetar i ett team tillsammans med specialsakkunniga för främjandet av hälsa och välfärd, organisations- och intressegruppssamarbete samt den språkliga jämlikheten. Teamet jobbar som en del av välfärdsområdets serviceområde för expert- och utvecklingstjänster.

Den specialsakkunniga för delaktigheten i välfärdsområdet ansvarar för helhetskoordineringen av delaktighetsarbetet, processen med att utarbeta det regionala delaktighetsprogrammet, tidsplaneringen av sektorspecifika delaktighetsplaner samt det kontinuerliga främjandet, utvecklandet av delaktighet och utbildningen om den i välfärdsområdet. Utöver det är uppgiften att stöda välfärdsområdets sektorer och arbetstagare i delaktighetsarbetet.

Delaktighetsarbetet i välfärdsområdet främjas i samarbete med nämnden för närdemokrati och delaktighet, vars uppgift är att främja möjligheterna att delta och påverka i välfärdsområdet samt att bereda det regionala delaktighetsprogrammet till välfärdsområdesfullmäktige för godkännande.





3. Processbeskrivning för delaktighetsprogrammet

3.1 Utarbetningsprocessen för delaktighetsprogrammet

3) Beslutsprocessen för delaktighetsprogrammet





3.1 Utarbetningsprocessen för delaktighetsprogrammet

Utarbetandet av delaktighetsprogrammet för Vanda och Kervo välfärdsområde 2023–2025 inleddes under hösten 2021, när välfärdsområdets koordineringsgrupp för delaktighet inledde sitt arbete. Koordineringsgruppen bestod av sakkunniga som arbetar med projektet Asukkaan asialla och Vanda och Kervo städers delaktighetsarbete samt av organisationsrepresentanter för det nationella stödet för social- och hälsovårdsreformen.

Som en del av beredningen hösten 2021 ordnades fem verkstäder tillsammans med representanter för områdets invånare, personer som använder tjänster, organisationer och församlingar samt personalen i Vanda och Kervo. I verkstäderna kartlades olika gruppers önskemål, förväntningar och förutsättningar för delaktighet i det kommande välfärdsområdet. Som aspekter utnyttjades informations-, planerings- verksamhets- och beslutsdelaktigheten, den strategiska ledningen av delaktigheten, den operativa samordningen samt det praktiska arbetet i tjänsterna. Förverkligandet av delaktigheten granskades med hjälp av olika invånar- och kundprofiler. På basis av verkstäderna utarbetades en preliminär ram och plan för utarbetandet av det egentliga programmet under 2022.

Från början av 2022 fortsatte utarbetandet av delaktighetsprogrammet på basis av resultat och iakttagelser från verkstäderna, tillsammans med välfärdsområdets koordineringsgrupp för delaktighet. Under våren satte man sig också in i de nationella anvisningarna om främjande av delaktighet samt andra områdenas delaktighetsprogram, och det första utkastet av Vanda och Kervo välfärdsområdes delaktighetsprogram. Under 2022 ordnades tre verkstäder för att fastställa prioriteringar, mål och åtgärder tillsammans med 1) koordineringsgruppen, 2) nämnden för närdemokrati och delaktighet samt 3) arbetstagarna inom välfärdsområdets framtida sektorer. Den första och tredje verkstaden ordnades virtuellt med hjälp av Teams- och Miro-plattformarna 24.5 och 26.9. Den andra verkstaden, verkstaden för nämnden för närdemokrati och delaktighet, ordnades som en del av nämndens seminar i Tavastkulla gård 23.8. I verkstäderna gestaltades och prioriterades de olika delområdena i programmet i smågrupper.

Efter verkstäderna lades delaktighetsprogrammet till OsallistuvaVantaa.fi-plattformen för kommentarer från 3.10 till 16.10. Vem som helst oavsett bakgrund fick ge svar genom elektroniska kommentarer. Samtidigt ombads välfärdsområdets påverkansorgan att uttala sig om programmet. Efter kommentarer och remiss färdigställdes delaktighetsprogrammet tillsammans med nämnden för närdemokrati och delaktighet utgående från observationerna. Nämnden ombads sända programmet till områdesfullmäktige för godkännande i februari, och programmet godkändes av områdesfullmäktige 13.4.2023.

Det praktiska genomförandet av delaktighetsprogrammet sker genom intern information samt med hjälp av sektorspecifika delaktighetsplaner som utarbetas för sektorerna. Det nästa delaktighetsprogrammet utarbetas vid fullmäktigeperiodens skifte i 2025.





3) Beslutsprocessen för delaktighetsprogrammet

Välfärdsområdesstrategi

- Det egentliga utarbetandet av delaktighetsprogrammet börjar när utarbetandet av välfärdsområdesstrategin börjar
- Skrivningarna, målen och åtgärderna i välfärdsområdesstrategin ska beaktas i delaktighetsprogrammet

Tjänstemannaberedning

- Delaktighetsprogrammet bereds som en del av tjänstemannaberedningen, i samarbete med nämnden för när demokrati och delaktighet, invånare, kunder, personalen och intressegrupper
- Vid beredningen av programmet ska beaktas olika målgruppers möjlighet att delta och påverka processen till exempel med hjälp av verkstäder, intervjuer, responsenkäter och råd
- Välfärdsområdets påverkansorgan ger sina utlåtanden om utkastet till programmet
- Välfärdsområdets HYTE-styrgrupp och ledningsgrupp styr utarbetningsprocessen för programmet internt
- Den sakkunniga som ansvarar för välfärdsområdets delaktighetsarbete har ansvaret för utarbetningsprocessen för delaktighetsprogrammet tillsammans med välfärdsområdets koordineringsgrupp för delaktighet samt sakkunniga som utnämnts från sektorer

Nämnden för när demokrati och delaktighet samt välfärdsområdesfullmäktige

- Nämnden för när demokrati och delaktighet deltar i utarbetandet av delaktighetsprogrammet genom att ge sina egna synpunkter vid definieringsskedet av prioriteringsområden, mål och åtgärder
- Nämnden fattar beslut om att sända den finslipade versionen av programmet till välfärdsområdesfullmäktige för godkännande
- Välfärdsområdesfullmäktige godkänner programmet





Källor:



Vantaan ja Keravan
hyvinvointialue



Källor 1/3

Välfärdsområdesvalnämnder. 2023. Val. Hämtad 19.1.2023. <https://vaalit.fi/sv/valfardsomradesvalnamnder>

Asiakkaat ja osallisuus. 2022. THL. Ämnen. Social- och hälsovårdsreformen. Produktion av tjänster. Hämtad 18.5.2022. <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/palvelujen-tuottaminen/asiakkaat-ja-osallisuus>

Invånar- och klientdelaktighet. 2022. THL. Ämnen. Ledningen av främjandet av hälsa och välfärd. Främjande av delaktighet. Hämtad 18.5.2022. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/asukas-ja-asiakasosallisuus>

Ledning av välfärdsområdet. 2022. Social- och hälsovårdsreformen. Välfärdsområden. Vad är ett välfärdsområde. Hämtad 14.5.2022. <https://soteuudistus.fi/sv/ledningen-av-valfardsområdet>

Isola, A-M., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T., Valtari, S. & Keto-Tokoi, A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Työpaperi 33/2017. Institutet för hälsa och välfärd. Helsingfors. Hämtad 22.5.2022. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=

Kansallinen demokratiaohjelma 2025: väliraportti ja jatkotoimet. 2021. Justitieministeriet. Hämtad 29.5.2022. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/b90db14e-6790-41d1-82bb-056437530015/4453cc6e-9f6d-4289-b004-a54d08268394/KIRJE_20211027102545.PDF

Kaupunkitasoiset strategiset tavoitteet. 2022. Kervo. Aktueellt. Kaupunkistrategia 2021-2025. Hämtad 12.8.2022. <https://www.kerava.fi/ajankohtaista/Documents/Kaupunkitasoiset%20strategiset%20tavoitteet%202022%20v2.pdf>

Keravan kaupunkistrategia 2025. 2022. Kervo. Aktueellt. Kaupunkistrategia 2021-2025. Hämtad 12.8.2022. <https://www.kerava.fi/ajankohtaista/kaupunkistrategia-2025>

Kokemusasiantuntijuus ja vertaistuki. 2022. THL. Ämnen. Mentalvård. Mentalvårdstjänster. Hämtad 18.5.2022. <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyspalvelut/kokemusasiantuntijuus-ja-vertaistuki>

Kostiainen, E., Ahonen, S., Verho, T., Rissanen, P. & Rotko, T. 2014. Kokemukset käyttöön -kokemusasiantuntijatoiminnan kehittäminen. Työpaperi 36/2014. Institutet för hälsa och välfärd. Hämtad 18.5.2022. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125488/URN_ISBN_978-952-302-373-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Laki hyvinvointialueesta 611/2021. Hämtad 18.5.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210611#Pidm45949345168896>

Lagen om välfärdsområden 611/2021. Hämtad 18.5.2022. Hämtad 18.5.2022. <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2021/20210611>

Lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda 519/1997. Hämtad 29.5.2022. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1977/19770519>





Källor 2/ 3

Lagen om patientens ställning och rättigheter 785/1992. Hämtad 18.5.2022. <https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1992/19920785>

Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården 812/2000. Hämtad 18.5.2022. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2000/20000812>

Lagen om ordnande av social- och hälsovård 612/2021. Hämtad 20.5.2022. <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2021/20210612>

Lagen om service och stöd på grund av handikapp 380/1987. Hämtad 18.5.2022. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1987/19870380>

Leeman, L. & Härmäläinen, R-M. 2016. Asiakasosallisuus, sosiaalinen osallisuus ja matalan kynnyksen palvelut. Pohdintaa käsitteiden sisällöstä. Yhteiskuntapolitiikka 81 (2016):5. Hämtad 18.5.2022. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131350/YP1605_Leemann%26Hamalainen.pdf

Sammanträde, nämnden för när demokrati och delaktighet. 2022. Vanda och Kervo välfärdsområde. Organ. Nämnden för när demokrati och delaktighet. Sammanträde 10.5.2022. Föredragningslista. Hämtad 14.5.2022. [https://vakehyva.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Laumlhidemokratia_ja_osallisuuslautakunta/Kokous_1052022/Lahidemokratia_ja_osallisuuslautakunnan_\(517\)](https://vakehyva.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Laumlhidemokratia_ja_osallisuuslautakunta/Kokous_1052022/Lahidemokratia_ja_osallisuuslautakunnan_(517))

Lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män 609/1986. Hämtad 14.12.2022. <https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1986/19860609>

Mikä muuttuu hyvinvointialueella? 2022. Vanda och Kervo välfärdsområde. Hämtad 14.5.2022. <https://hyvinvointialuevake.vantaa.fi/fi/mika-muuttuu-hyvinvointialueella>

Mikä sote-uudistus. 2022. Social- och hälsovårdsreformen. Om social- och hälsovårdsreformen. Hämtad 14.5.2022. <https://soteuudistus.fi/sv/social-och-halsovardsreformen>

Vad är jämställdhet? 2022. Delegationen för jämställdhetsärenden. Om oss. Hämtad 14.12.2022. <https://tane.fi/sv/jamstalldhet>

Vad betyder likabehandling? 2022. Yhdenvertaisuus.fi. Vad är likabehandling. Hämtad 14.12.2022. <https://yhdenvertaisuus.fi/sv/vad-betyder-likabehandling->

Delegationen för mångkulturfrågor. 2022. Vanda. Staden och beslutsfattandet. Beslutsfattande. Organ för påverkan. Hämtad 12.8.2022. <https://www.vantaa.fi/sv/staden-och-beslutsfattandet/beslutsfattande/organ-paverkan>

Nuva ry. 2022. Mikä nuorisovaltuusto? Hämtad 12.8.2022. <http://www.nuva.fi/mika-nuorisovaltuusto>

Osallistumisen ohjelma hyvinvointialueille. 2022. Mallipohja ohjelman laatijoille. Sitra, Demos Helsinki och Gesund Partners. Hämtad 12.8.2022. https://www.sitra.fi/app/uploads/2022/06/osallistumisen-ohjelma-hyvinvointialueille_mallipohja-ohjelman-laatijoille.pdf

Ett inkluderande och kunnigt Finland. 2019. Ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle. Regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering 10.12.2019. Statsrådets publikationer 2019:32 Helsingfors. Hämtad 14.5.2022. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161932/VN_2019_32.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet. 2022. THL. Aiheet. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen. Osallisuuden edistäminen. Heikoimmassa ase-massa olevien osallisuus. Hämtad 18.5.2022. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-ase-massa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet>





Källor 3/3

Delaktighetsverkstäder. 2021. Vanda och Kervo välfärdsområde.

Socialvårdslagen 1301/2014. Hämtad 18.5.2022. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2014/20141301>

Delaktighetsplan för social- och hälsovårdens verksamhetsområde. 2021. Vanda stad.

Centrala begrepp i social- och hälsovårdsreformen. 2021. THL: Ordlistor för social- och hälsovården. Hämtad 14.6.2022. <https://sotesanastot.thl.fi/termed-publish-server/vocabulary/5deffdd9-14bf-4e5c-b1d7-b001cd52619e/concept/43d24e40-e871-4af5-b488-044a4cba68e7>

Sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertaisuuden käsitteet. 2019. Institutet för hälsa och välfärd. Version 2.0. Ref. 14.12.2022. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139000/Sosiaali-ja-terveystalvelujen_yhdenvertaisuuden_k%C3%A4sitteet_versio_2-0_saavutettava06032020.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Finlands grundlag 731/1999. Hämtad 18.5.2022. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990731>

Revisionsnämnden. 2023. Kommunförbundet. Juridik och förvaltning. Kommunens organ och ledning. Revision och kontroll. Hämtad 19.2.2023. <https://www.kommunforbundet.fi/juridik/kommunens-organ-och-ledning/revision-och-kontroll/revisionsnamnden>

Uusitalo, H. & Simpura, J. 2020. Erik Allardt hyvinvoinnin tutkijana. Yhteiskuntapolitiikka 85 (2020):5-6. Julkari. Hämtad 23.5.2022. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140729/YP2005-6_Uusitalo%26Simpura.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vane. 2022. Delegationen för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Roll och uppgifter för råden för personer med funktionsnedsättning. Hämtad 12.8.2022. <https://vane.to/sv/kommunala-handikapprad>

Äldreråd. 2022. Kommunförbundet. Social- och hälsovårdsärenden. Socialvård. Tjänster för äldre. Hämtad 12.8.2022. <https://www.kommunforbundet.fi/social-och-halsovard/socialvard/social-och-halsovard/aldreravard/aldrerad>

Vanda och Kervo välfärdsområde. 2022. Hämtad 14.5.2022. <https://vakehyva.fi/sv>

Förvaltningsstadga för Vanda och Kervo välfärdsområde. 2022. Vanda och Kervo välfärdsområde. Beslutsfattande och organisation. Lagstadgade handlingar. Hämtad 18.5.2022. <https://hyvinvointialuevake.vantaa.fi/sites/default/files/document/Hyvinvointialueen%20hallintos%C3%A4%C3%A4nt%C3%B6%20%28hyv%C3%A4ksytt%C3%A4valtuustossa%2029.3.2022%29.pdf>

Wells, T. 2020. Sen's Capability Approach. Internet Encyclopedia of Philosophy. Erasmus University Rotterdam. The Netherlands. Ref. 23.5.2022. <https://iep.utm.edu/sen-cap/#H7>

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 27/2016. Hämtad 18.5.2022. <https://www.finlex.fi/sv/sopimukset/sopimussarja/2016/fds20160027.pdf>

